

“ומקדשי תיראו...” (ויקרא כ"ו ב')

“And My sanctuary you shall fear...”

The Gemara in Yevamos (ו') explains, that the above Passuk does not mean that we should fear the physical structure of the Beis Hamikdosh. Rather, the intent of the Torah is that we should instill in our hearts awe and fear of the Shechina that resides there. In the Navi Yechezkel (י"א ט"ז), Hashem promises, "ואהי להם למקדש מעט בארצות אשר באו שם" – "And I shall be for them a miniature sanctuary, in the lands that they have come." Chazal (מגילה כ"ט ע"א) explain, "אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות" – "these are the Batei Knesses and Batei Medrash of Bavel". The Navi promises us that throughout the Diaspora, wherever we will be, the Shechina will always be present in our Beis Knesses and Beis Medrash, giving them a status of a miniature Beis Hamikdosh – a מקדש מעט. Hence, the awe and respect that is demanded from us in regard to the actual Beis Hamikdosh, applies to a mini-Beis Hamikdosh as well.

According to the Yereim¹, the Mitzva to venerate a Beis Knesses and a Beis Medrash is Min Hatorah, as they are included in the Mitzva of מורה מקדש – revering the Beis Hamikdosh. Other Rishonim state that the Mitzva to revere a Beis Haknesses is only Midrabanan, since it is a place designated for Davening. According to the Ramban, a Beis Haknesses has no more sanctity than any other object used for a Mitzva, and does not have any intrinsic Kedusha².

Forbidden Activities: The Gemarah in Megillah (כ"ח) lists several specific activities that should not be done in a Beis Haknesses (Shul). Many of these activities are forbidden even on the site of a Shul that has been destroyed. These activities can be categorized into groups. The first group of activities is forbidden even on the site of a Shul that has been destroyed. This group includes activities that use the site for mundane purposes, such as: using the shul to cut through as a shortcut, spreading out fruits to dry and other commercial uses³. The second group of activities is of those that cause levity and light-headedness. These activities are the antithesis of the awe and reverence demanded in the presence of the Shechina. They include: eating, drinking, sleeping, and even discussing mundane matters (even if normally permitted outside of the Shul). Certainly, speaking Lashon Horo and other forbidden talk in a Shul is a terrible sin, magnified by the fact that it is done in the presence of the Shechina⁴. One may also not enter a Shul unnecessarily. If one needs to enter in order to call someone out, he should learn a small amount (even a Passuk) inside, before calling the person⁵. If one needs to cross through one Beis Medrash in order to get to another Beis Medrash in that building, according to R' Elyashiv שליט"א it is permitted⁶.

As we mentioned, eating in a Shul is forbidden. The Mishne Berura is uncertain if this prohibition includes small snacks as well, or only eating a meal⁷. All drinking is also forbidden, although some Poskim permit drinking water⁸. If the food or drink is for the purpose of a Seudas Mitzva such as a Siyum, it is permitted to eat even in the Shul, if no other place is available. Some Poskim permit eating candies in Shul on Simchas Torah as well⁹. Even so, if the Seudah includes alcoholic beverages that will cause levity, (such as the Seudos in honor of a Yahrzeit), it should preferably take place outside the Shul¹⁰.

Beis Medrash: The above prohibited activities are only in regard to a room that is only used for Davening, and is hence classified strictly as a Beis Knesses. If the room is used for learning, it is considered a Beis Hamedrash and its Halachos are

¹ יראים ס' ש"כ, ו"כ הסמ"ג והסמ"ק מצוה קס"ד. וע' שו"ת מהרש"ם ח"א ס' י' שכתב דכן היא דעת כמה מהראשונים.
² דעת הר"ן במגילה פ"ג היא שהטילו חכמים קדושה על הביהכ"נ מדבריהם, כיון שמייוחד לתפילה, וכ"כ האשכול בהל' ביהכ"נ מטעם שהשווה לקדושת ביהמ"ק. ושם בר"ן הביא בשם הרמב"ן דאינה אלא כתמישי מצוה. ודעת הרמב"ם בהשקפה ראשונה שמע דס"ל דקדושת ביהכ"נ מה"ת היא, שכתב בשה"מ מצוה ס"ה "שלא לאבד ביהמ"ק או ביהכ"נ וכו'", וע"ע בהל' מזוזה פ"ו ה"ו. אולם בשו"ת עין יצחק ס"ה, ובשו"ת חלקת יואב ס"ד האריכו דאין ראי' מדבריו, וס"ל דשיטת הרמב"ם שהיא מדרבנן. וע' בערוה"ש ס' קנ"ג ס"ד שכתב דדעת הרמב"ם שהיא מה"ת, וע"ע במהרש"ם הנ"ל.
³ מגילה כ"ח, "ביהכ"נ שחרב אין מספידין בתוכו, ואין מפשילין בו חבלים וכו', ואין עושין אותו קפנדריא, שנא' "והשמותי את מקדשיכם" - קדושתן אף כשהן שוממין".
⁴ שם ע"ב, ת"ר: בתי כנסיות אין נוהגין בהן קלות ראש: אין אוכלין בהן, ואין שותין בהן, ואין ניאותין בהם, ואין מטיילין בהם, ואין נכנסין בהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים, ואין מספידין בהן הספד של יחיד. אבל קורין בהן, ושונים בהן, ומספידין בהם הספד של רבים. והמחבר ס' קנ"א ס"א כתב דבכלל קלות ראש היא שחוק והיתול ודברים בטלים, וע"ש במ"ב סק"ב, דכ"ז בסתם שיחת חולין אבל המדבר לה"ר ורכילות בביהכ"נ הוה עוד יותר חמור, שהוא בפלטרין של מלך, ע"ש. ובתקנות שבסוף שו"ת מהר"ם מרטנברג איתא שם שתיקנו הקדמונים שלא לדבר שום דבר בביה"כ, ובשם האריז"ל כתבו שהקפיד שלא לדבר אפי' דברי מוסר.
⁵ וישיבה שם שיעור ב' פתחים שהוא ח' טפחים, וילמוד אח"כ יקראנו שלא יא נראה לימודו כטפל, מ"ב שם ס"ק י"ב וי"ג. ולא מהני ליכנס מפני הגשמים, שם סק"ד.
⁶ אבני ישפה ח"א ס' כ"ג בשם הגרי"ש אלישיב שליט"א. ושם נסתפק אם מותר גם לקצר דרכו להיחלץ לביהכ"נ אחר לגמרי, ע"ש.
⁷ ביאו"ה ד"ה ואין אוכלין, מסתפק כיון דגבי שינה איתא בשו"ע דאפי' עראי אסור, ולגבי אכילה לא פירש, והניח בצ"ע ע"ש.
⁸ בתשובת רשב"ש ס' רע"ז אסר אפי' לשתות מים בביהכ"נ, ובברכי יוסף כתב דהמנהג לשתות, וע' בביאו"ה שם דלמי שלומד שם אפשר להקל.
⁹ איתא בפסחים ק"א ע"א שמקדשין בבביה"כ לאפוקי אורחים ידי חובת קידוש, והקשו בתוס', הא אמר' שאין אוכלין ושותין בביהכ"נ, ותירצו דאירי בחדרים הסמוכים לביהכ"נ ולא בתוכו ממש, וכ"כ הריטב"א והמאירי שם. אמנם הר"ן כתב דמותר אפי' בתוך הביהכ"נ מטעם דהוה מצוה דרבים. אולם כ"ז בלא סעודת מצוה, אבל לסעודת מצוה מבואר בירושלמי (הובא בתוס' שם) שמכניסין אוכל לביהכ"נ בשבתות ור"ח (ומש"ה חייבין בבדיקת חמץ). וכ"פ בשו"ע קנ"א ס"ד דסעודת עיבור השנה אוכלין בבביה"כ. וכ"כ בשו"ת שו"מ מהדורא ה' ס' ס"ג שנוהגין לאכול דברי מתיקה בשבתות תורה, וע' אורחות חיים (ספינקא) ס' קנ"א ס"א.
¹⁰ במג"א סק"ה דייק מהמחבר דדוקא כגון סעודת עיבור השנה שהיה רב לחם וקטניות ולא שאר דברים, וביאר המ"ב סק"כ שכוונתו לאפוקי דברים המשכרים. אולם כתב שאלו שנוהגין לעשות סיום הש"ס בביה"כ כשארין להם מקום אחר, יש להם על מי לסמוך.

somewhat more lenient. These leniencies are not due to a lessened level of sanctity in a Beis Medrash. On the contrary, the Amoraim dispute whether a Shul or a Beis Medrash has more Kedusha, and the Poskim conclude that the Kedusha of a Beis Hamedrash is greater¹¹. The Rishonim discuss if this applies to any room that is used for learning, or only one that is used by many people. Some Poskim are of the opinion that even a room in a private house that is dedicated to learning, has an equal or greater level of Kedusha than a Beis Knesses for the public¹². Most Shuls nowadays are also dedicated for learning, and have the status of a Beis Medrash¹³.

In contrast to a Beis Knesses, it is permitted to sleep in a Beis Medrash for a short time. Some Poskim permit those who are learning in the Beis Medrash, to sleep for extended periods as well, when no other options are available¹⁴. This was often the case in the Yeshivos in Europe, where Talmidim would sleep on the benches in the Beis Medrash, for lack of dormitory facilities. Although normally a Shul or Beis Medrash building may not be transformed for mundane uses, the Chazon Ish permitted changing a Beis Medrash in Tel Aviv into a dormitory, since the Beis Medrash would then be used by the Talmidim for sleeping, which is permitted¹⁵.

Any room that is dedicated for learning or teaching Torah, acquires the status of a Beis Medrash¹⁶. The Ben Ish Chai discusses the permissibility of using a school classroom for both Torah learning and secular studies. (The query was regarding teaching languages (Arabic) and mathematics.) He concludes that since the classroom is used for Torah study, it has the status of a Beis Medrash and is forbidden to be used for mundane purposes. When the Belzer Chassidim opened a Yeshiva in Antwerp, they were required to teach secular studies to the children. The Belzer Rebbe (R' Aharon) paskened that separate rooms should be designated for this purpose, since secular subjects should not be taught in the same room as Torah is taught. Most Yeshivos nowadays do not follow this opinion¹⁷.

Comparison to the Beis Hamikdosh: As we have said, the source for the Halachos of a Shul is based on the Beis Hamikdosh. For this reason a Shul should be built at the high point of a city, and no other buildings should be built higher than the Shul¹⁸. The Rishonim dispute if only buildings that are being used for mundane purposes may not be higher than the Shul, or even empty structures such as towers and monuments. According to the Meiri, only if the purpose is to create a more elaborate and impressive structure is it forbidden. If the purpose is simply to create more economical living space, it is permitted to build higher than a Shul¹⁹. In many places throughout the Golan, this Halacha could not be observed, and only applies when the inhabitants of the city are Jewish²⁰.

In the Beis Hamikdosh, the rooms above the Beis Hamikdosh were also sanctified. For this reason, it is forbidden to use the roof of a Shul for mundane purposes²¹. A common problematic scenario is when a Shul is built on the lower floor of a building with apartments above it. This problem is dealt with extensively in the Poskim, many who mention several leniencies. Since the actual Halacha can change based on many factors, such as the state of ownership of the shul, and its exact positioning, a Shailoh should be asked for each specific scenario²². Unlike the Beis Hamikdosh, where it was forbidden to enter with shoes and a cane, in a Shul it is permitted²³.

¹¹ מגילה כ"ו ע"ב לענין אם מותר לעשות ביהכ"נ לביה"מ או להיפך, ופסק הרמב"ם בהל' תפלה פ"א הי"ד דביה"מ עדיף, וכן בשו"ע או"ח ס' צ' ס"ח, וי"ד רמ"ז י"ז.
¹² בב"ב בשם מהר"ן חביב ובסמ"ג עשין י"ט כתבו דרך ביה"מ של רבים יש לה קדושה, ושל יחיד אינה קדושה כ"כ, וכפ"י בשו"ע קנ"א ס"ב, וא"ר והערה"ש. אולם במג"א סק"א מסתפק בדבר אם קדושתו יתירה על ביהכ"נ. ועל שו"ת כתב סופר או"ח ס' י"ח שקדושתו שווה לביהכ"נ, ע"ש.
¹³ דבר שמואל ס' שמ"ו, באה"ט קנ"ג סק"ב, ואפילו אם אין קובעים שם לימוד אלא שעה אחת.
¹⁴ בביהכ"נ שינת עראי מותרת רק לת"ח הלומדים שם (מ"ב קנ"א סק"ט) ועל רעק"א, ובביה"מ מותר גם לסתם אנשים – ב"י שם, ש"ך י"ד ס' רמ"ו סק"ט. וי"א שגם שינת קבע מותרת בביה"מ להלומדים שם – לבוש שם ס"ג. וכן נהג הסתייפלער לישן על הספסל בכולל חזו"א כשהיה עיף מלימודו, ע' ארחות רבינו ח"ב עמ' ע"ד. ומ"מ כ"ז מעיקר הדיון, אבל מבואר בכמה דוכתי דמדת חסידות אין ישנים בביה"מ כלל, ע' סוכה כ"ח תענית כ' ומגילה כ"ח, וכן בסנהדרין ע"א איתא "כל הישן בביה"מ, תורתו נעשית לו קרעים קרעים" ע"ש. ואולי כ"ז רק באמצע הלימוד, וכל"מ קצת בסוכה שם שמירי באמצע לימודו דוקא, ע"ש דוק היטב.
¹⁵ ארחות רבינו ח"ב עמ' ע"ה, ע"ש לענין איפה לשים הבית הכסא וכו'.
¹⁶ ארץ חיים ס' קנ"ג בשם שו"ת זקן אהרן בשם המבי"ט, דכל שלומדים שם בקבע דינה כביה"מ, וכ"כ בשו"ת מהר"ש עגיל ח"ז ס' ל"א דת"ת יש לה דין ביה"מ.
¹⁷ שו"ת רב פעלים להבא"ח ח"ב או"ח ס' כ"ב, ועל עוד יוסף חי ויקרא ה"ה. וכ"כ בשו"ת שבט הקהתי ח"ג עמ' פ' בשם הגר"א מבעלז, ע"ש. ודוקא אם היה מיוחד ללימוד מקודם, אבל אם לא ייחדו החדר ומשתמש להרבה שימושים אינו נעשה ביה"מ בשביל זה.
¹⁸ תוספתא מגילה פ"ג, אין בונים ביהכ"נ אלא בגובהה של עיר, וכ"פ הרמב"ם שם ה"ב, ושו"ע קנ"ג ס"ב, ועל כד הקמח לרבינו בחיי שהוא כמו בביה"מ.
¹⁹ הראשונים פליגי בטעמו של דבר, בהגמ"י שם כתב שהוא משום בזיון כשמשמשים במקום גבוה מהביהכ"נ אבל בנינים של נוי וכן הגגות שאין משמשים בהם מותרים, וכ"כ הת"י בשבת י"א ע"א והרא"ש והמאירי שם, וכ"פ בשו"ע שם. ובערוך ערך אברוארי כתב שביהכ"נ צריך להיות גבוה מכל בנין, ועל מש"כ בזה בערוה"ש, ולדעתו כ"ה דעת הרמב"ם ג"כ. ובמאירי שם כתב דרק אם בנו אותו גבוה דרך שררה וכבוד, אבל בלא"ה הכל מותר, ע"ש.
²⁰ ע"י ב"י ורמ"א מג"א. והב"ח כתב דרק עושים כן בעיר שכולה ישראל. ועל ס' הבתים שערי ביה"מ ש"ח שכתב הטעם כדי שהכל ינהרו אליה, ועל ערוה"ש ס' ק"ב.
²¹ מרדכי שבת פ"א ס' רכ"ח ונתפק אם כל התשמישים אסורין כמו ע"ג ההיכל או רק תשמיש של גנאי כגון לשכב שם כעליות העזרה. וכ"כ בשו"ע קנ"א ס"ב דתשמיש של גנאי אסורה, ועל מהר"ט ח"ב י"ד ס"ד מש"כ בזה. ובשו"ת פאר הדור מהרמב"ם ס' ע"ד כתב דרק "כנגד ההיכל אסור", ופליגי האחרונים בפירוש. בשו"ת אור המאירי ס' ע"ו כתב שכונתו דוקא ע"ג הארוה"ק ולא שאר ביהכ"נ (וכן במ"ב סק"מ), אולם בשו"ת חיים שאל ס' ע"ו הבין שכל הביה"כ דינו כחדר, ע"ש.
²² יש לדון בכמה אנפי, כגון אם רק גגין אסורין שהם בפרהסיא ולא חדר שע"ג ביהכ"נ, ע' שו"ת חיים שאל הנ"ל וע' ביאור. גם אם שוכרין הביהכ"נ יש מקום להתיר, ע' ס' קנ"ד ס"ב שאין לה דין ביהכ"נ, ובפמ"ג קנ"ד משב"ז סק"א כתב דאפי' לזמן רב הדיון כן כ"ז שאינו קנוי להמוסן בשו"ת נו"ב מהדו"ת ס' י"ז, אולם יש מחמירים כ"ז ששוכרין אותו, ע' שאילת יעב"ץ ח"ב ס' נ"ו ושו"ת חת"ס או"ח ס' ל"ב (ועל מש"כ בחי"ד ס' רכ"ה), מהר"ם שיק או"ח ס' ס"ט, וכן בשע"ת ובביאור"ה מחמירים. אבל לזמן מועט ודאי יש מקום להתיר, ע' חות יאיר ס' נ"ט. גם אפשר דמהני לזה תנאי עכ"פ הפעילות אם לא נבנה תחילה לכך, ע' מג"א קנ"א סק"ז ובמחה"ש שם, ובאר"י ועל בט"ז על הרמ"א שם ס"ב שכתב דמ"מ דבר של טינוף (כגון טיטולים) או ע"ז הוה הפסק בין התפילות לשמים ואסור להיות בעליות ביהכ"נ. והרבה אחרונים השיגו עליו, ע' ארץ צבי ס' ל"א, ודברי מלכילא ח"ה ס"ה, אבנ"ג או"ח ס' ל"ב, ועל שעה"צ סק"ב.
²³ ברכות ס"ג, וברמב"ם הל' תפלה פ"ה ה"ה שאסור להתפלל יחף, (אע"ג דביה"מ"ק היה חיוב לעבוד יחף). ועל ס' המספיק לר"א בנו שלא התירו מנעל אלא מהכרח.

The Torah forbids planting any trees next to the Beis Hamikdash. The Poskim discuss if the same applies regarding a Shul. According to R' Akiva Eiger, it is forbidden Midrabanan to plant any trees next to a Shul, in the same way the Torah forbade it in the Beis Hamikdash²⁴. Many other Acharonim, including the Aruch Laner and R' Aharon Kotler ז"ל, argue that this prohibition only applies to the Beis Hamikdash and not to a Shul²⁵.

Conditional Kedusha: The Gemara states that the Shuls outside of Eretz Yisrael are built on the condition that they do not receive the full level of sanctity²⁶. The Rishonim dispute if this תנאי (stipulation) is effective while the building is being used or only after it is no longer being used as a Beis Knesses²⁷. The Magen Avraham paskens that while the building is used as a Shul, a תנאי helps only to permit activities that are not included under the category of "levity". Eating and drinking, discussing mundane matters, and using the Shul for shelter from inclement weather are not included in the תנאי and are always forbidden²⁸.

Ezras Nashim (Women's Section): The Medrash in Parshas Beshalach tells us, that the Tefillos of everyone, men and women, are equal in Hashem's eyes. The value of a Tefillah before Hashem is not based on gender or social status²⁹. The Minhag in Klal Yisrael from the times of the Tannaim was that women would come to the Beis Knesses for Davening. There was even an Ezras Nashim in the Beis Hamikdash itself³⁰. Even so, the status of the Ezras Nashim in a Shul is subject to much debate in the Acharonim. Since women on their own cannot constitute a Tzibbur (Minyan), the gathering of a group of women to Daven may not be sufficient to create a status of a Beis Knesses. One of the practical applications of this question is if it is permissible to expand the Ezras Nashim into an area that was previously used for the men's section. According to some Acharonim it is forbidden to do so, since the Ezras Nashim has a lessened state of Kedusha, or possibly no Kedusha at all³¹. Other Acharonim consider the Kedusha of the Ezras Nashim to be equal to the men's section. Most Acharonim forbid eating in the Ezras Nashim regardless if its Kedusha equals that of themen's section³².

Davening in Shul: When Yaakov Avinu arrived in Charan, he realized that he had passed Har Hamoriah – the future site of the Beis Hamikdash, and had forgotten to Daven there. Realizing his mistake, he promptly turned around and retraced his steps all the way back to Har Hamoriah. From this we see the tremendous importance of Davening in a place that is designated for Tefillah³³. Chazal tell us that a person's Tefillos are only heard when uttered in a Beis Knesses³⁴. According to many Rishonim, even if one has missed Davening with the Tzibbur, it is still preferable for him to Daven alone in the Beis Knesses³⁵. In fact, standing in a Beis Knesses is a Mitzva in its own right, even without Davening at all³⁶. Another Halacha that we learn from the Avos, is from Avraham Avinu, who would always Daven in the same location. From this Chazal learn that one should have a set location where he consistently Davens, and not Daven in various random places. According to some Rishonim, one should have a specific spot in a specific Shul, whereas others say that being in the same Shul is sufficient³⁷.

Even more preferable than Davening in a Beis Knesses, is Davening in a Beis Medrash. According to most Rishonim this preference only applies if there is a Minyan in the Beis Medrash that he is Davening³⁸. Some Rishonim say, that someone who is exclusively occupied in learning Torah (תורתו אומנתו) and does not even leave his house to go to a Beis Medrash to learn, is permitted to Daven in his house without a Minyan³⁹. The Brisker Rav would Daven in his house without a Minyan, possibly for this reason. Another explanation for his Minhag is that he would Daven out loud to help him concentrate. According to the Pri Megadim, a person who is the Gadol Hador and is known that all his actions are spiritually motivated, may Daven alone if he needs to Daven out loud. The Brisker Rav certainly would fall into this category⁴⁰.

גוט שבת,
מאיר הלוי הלמן
פעיה"ק תובב"א

²⁴ כתוב בתורה "לא תטע לך כל עץ אצל מזבח ה' אלוקירך" (דברים ט"ז כ"א), ובהגהות רעק"א לא"ח ס' ק"נ כתב דה"ה לביהכ"נ, וכ"כ במהר"ם שיק ס' ע"ח וע"ט.
²⁵ שו"ת בנין ציון ס"ט, שו"ת משנת ר"א או"ח ס"ז, מהרש"ם ח"א ס' קכ"ז, משיב דבר ס' י"ד, וע' הר צבי או"ח ס' ע"ד.
²⁶ בתי כנסיות שבבבל על תנאי הם עשויים. וה"ה לשאר חו"ל, ופליגי אם הוה תנאי מאליה או צריך לפרש, והמ"ב סק"ב נוטה להקל כהמשאת בנימין והא"ר, ע"ש.
²⁷ תוס' והרא"ש במגילה כ"ח ס"ל דרך בחורבן מהני ולא ביישובן, ורש"י ס"ל דמהני גם ביישובן, והר"ן והרמב"ן והרשב"א ס"ל דאפי' בחורבן מהני רק בשעת הדחק.
²⁸ מג"א קנ"א ס"א, מ"ב ול"ד ול"ח, ולפ"ז אין חילוק בין בבל לא". וליכנס בה מפני הגשמים לעולם אסור, מ"ב סק"ד.
²⁹ שמו"ר פכ"ד ד', "הכל שוין לפניו הנשים והעבדים העניים והעשירים", ע"ש, וע' שו"ת הרשב"א ח"א ס' תכ"ג שכדאי להודיע דבר זה להנשים בכדי לחזקם.
³⁰ ע"מ ס' סופרים פי"ח ה"ד וסוכה נ"א. אולם באגרת הגר"א כתב שעדיף שלא יבואו וישארו בבית, ואפשר דבזמנינו שבלא"ה יוצאים מהבית עדיף שיבואו.
³¹ בחכמת אדם ס' פ"ו סט"ו כתב דאסור לסתור כותלי ביהכ"נ לעשות חלונות לעז"נ דאין לה שום קדושה וכן במהרי"א ענין ס' ע', ובאב"ן או"ח ס' ל"ג מטעם דהוה סתירה שלא לצורך, וכן אסר בס' אבן יקרה מהדו"ת ס' ט"ז, וכן בשו"ת דברי חיים מהדו"ת ס' י"ג אסר לשנות מחלק האנשים לעז"נ. ויש שכתבו דגם אם אינה קדושה כמו חלק האנשים מ"מ קדושה אית בה, ע' האלף לך שלמה ס' ע"ג שאסור לאכול ולשתות שם, ושו"ת שו"מ מהדו"ק ס' כ"ב-כ"ד ובשתייתאי ס"ג.
³² שו"ת חסד לאברהם או"ח ס' י"ד, וכ"מ באג"מ או"ח ח"א ס' נ"א, ע"ש. וכן יש שהתירו מטעמים אחרים, ע' צ"מ צ"ס כ, בית שערים או"ח ס' נ"ח, בית שלמה ס' כ"א.
³³ ע"פ רש"י ריש פ' יוצא וחולין צ"א ושאלות דר"א שאילתא כ"ב.
³⁴ ברכות ו' ע"א, במקום רינה שסתהא תפלה, וע' ברמב"ם הל' תפלה פ"ח ה"א שהוסיף "נשמעת בכל עת", ומשמע דיכול להשמע לפעמים גם ביחיד.
³⁵ רבינו יונה ברכות שם, לח"מ שם, שו"ע ס' צ' ס"ט.
³⁶ שנאמר "אשרי יושבי ביתך", ברכות ל"ב, רמב"ם שם פי"א ה"ט, שו"ע קנ"א ס"א וע' ב"ח דאפי' בעמידה.
³⁷ ויושכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם – ברכות ז'. וכתב הרדב"ז ח"ג ס' תתק"ד דהיינו שיקבע לו ביהכ"נ ותמיד יתפלל באותה ביהכ"נ. ובשו"ע הוסיף שיקבע לו ג"כ מקום אחד בתוך הביהכ"נ עצמו. וע' ברבינו יונה ד"א דכל ענין קביעות מקום הוא רק בביתו ולא בביהכ"נ דכולי מקום תפילה היא, ע"ש.
³⁸ ברכות ח', שו"ע ס' צ' ס"ח ס' י"ד, וכ"מ מחבר ורמ"א אם דוקא בעשרה, וע' רבינו יונה שם.
³⁹ רבינו יונה שם, שו"ת הרא"ש כלל ד', רמ"א שם.
⁴⁰ עובדות והנהגות לבית בריסק ח"ג עמ' קס"ז-קס"ח, ע"פ הפמ"ג ס' ק"א משב"ז סק"א בשם הלבוש ע"ש.

Addendum to last week's topic – Kohanim, When Waiting In Line:

We discussed last week the various privileges that must be accorded to the Kohanim, as part of the Mitzva of וקדשתו. One practical question that was not properly discussed, is whether one is required to allow a Kohen ahead of him when standing in line in a bank, store etc. There are several different aspects to this particular Shailoh, which we will try to discuss briefly.

The Gemara states that one must allow a Kohen first rights דבר שבקדושה – for all that is holy. This would seem to say that only in regard to items of Kedusha does a Kohen receive first rights (i.e. first Aliyah). The Gemara continues to list one of these rights "ליטול מנה יפה ראשון" – "to receive the first choice of portions". According to Rashi and the Ran, this does not refer to ordinary portions of food. Rather, it refers to the right of the Kohen Gadol to receive his portion first of the Lechem Hapanim⁴¹. This is certainly considered a דבר שבקדושה. However, most other Rishonim explain that any Kohen has the right to receive first choice of food and other items that are divided between people. They explain, that the words "דבר שבקדושה" – for all that is holy, means that through giving priority to the Kohen one shows that he is greater and more sacred than an ordinary person⁴². The Pri Megadim rules that וקדשתו only applies to items of Kedusha, whereas most other Acharonim pasken that this Mitzva applies in all cases⁴³.

More specifically, the Acharonim discuss if a Kohen has the right to be seen first in Beis Din, when several other cases are also pending. The Din is that in regard to a Talmid Chacham, his case is heard prior to other cases, as befits Kovod Hatorah⁴⁴. The Tumim asks why this does not also apply to a Kohen. He explains that this is not considered a דבר שבקדושה and hence would not be included in the Kohen's rights⁴⁵. Other Acharonim, such as R' Shlomo Kluger, pasken that a Kohen indeed should be allowed to present his case first before other non-Kohanim⁴⁶.

We mentioned last week, that according to Tosfos, one is not required to give a Kohen the priority in choosing a portion, if by doing so one will lose out monetarily. When standing in line, if one allows a Kohen to go first, it can be argued that one is losing out on his valuable time. The Chazon Ish once said, that a person who "cuts" a line transgresses the Issur of משיג גבול – since he has no right to do so⁴⁷. R' Elyashiv שליט"א paskens that if one will lose out on time by allowing a Kohen ahead of him in line, he is not obligated to do so, since this is considered a monetary loss⁴⁸. It would seem that this "monetary loss" can only be claimed in circumstances where the subject would really be making money at this time. Most of the time, an extra wait time of a few minutes will not make any difference, and cannot be claimed a "monetary loss". In such a case, according to most Poskim mentioned above, a Kohen should be allowed ahead in line. Certainly for a מצוה, דבר מצוה, such as when standing in line to wash נטילת ידים, all would agree that a Kohen should be allowed ahead in line. This Halacha is often overlooked.

⁴¹ רש"י ור"ן נדרים ס"ב.

⁴² פ"י הרא"ש שם, וכ"כ בשו"ע הרב ס' ר"א ס"ג.

⁴³ פמ"ג משב"ז ריש ס' קל"ה, ושאר האחרונים נוקטים כפשטי' וכמש"פ השו"ע.

⁴⁴ שבועות ל"א.

⁴⁵ או"ת ס' ט"ו, וע"ש שכתב דגם א"ל דאינם מיוחסים. וע' בשו"מ מהד' ד' ח"א ס' ר"י (עמ' ס"ה טור ג') דכיון דניתן למחול לא עדיף האי עשה מעשה דושפטתם צדק. וע' בס' חשן אהרן ס' ט"ו ס"ב, ובס' אורח משפט שם ד"ה עיין, שדנו בדברי התומים.

⁴⁶ הגהת חכמ"ש לחו"מ ס' ט"ו ס"ב, וכן מפורש בריטב"א מו"ק כ"ח, וכ"פ בס' חקרי לב חו"מ ח"א ס"ח ובס' נחל יצחק.

⁴⁷ מעשה איש ח"ה עמ' קמ"ו, ע"ש שגם נקרא פורץ גדרי עולם. וע' פתחי חושן פט"ו ססק"ג.

⁴⁸ ס' בשבילי הפרשה עמ' שמ"ו. וע' בקובץ תורני צהר ח"ד ע' קע"ה שכתב שם דאין זה נקרא הפסד ממון, ע"ש.